

مواد مخدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان	مواد مخدر
موضوع	مواد مخدر
مخاطب	جوان (دبیرستان)
قالب های بکار گرفته شده	-----
تهیه و تدوین	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ معاونت فرهنگی و تبلیغی
تنظیم و ارائه	سایت راه تربیت؛ www.farbiat.net

مواد مخدر، مشروبات الکلی

آنچه انتظار می‌رود مخاطب از این درس بداند:

۱. مواد مخدر و مشروبات الکلی در لغت و در اصطلاح شرع مقدس اسلام چه معنایی دارد؟
۲. فلسفه حرمت مواد مخدر و مشروبات الکلی در اسلام چیست؟
۳. مواد مخدر و مشروبات الکلی در آیات و روایات ائمه معصومین (ع) مورد بررسی قرار می‌گیرد.
۴. اثرات مخرب مواد مخدر در زندگی فردی و اجتماعی انسان بیان می‌شود.
۵. اثرات مشروبات الکلی بر آدمی با نگرش علمی و کاربردی آسیب شناسی می‌شود.
۶. حکایتها، سوالات شرعی و منابع مطالعاتی پیرامون هر قسمت برای مخاطب روشن می‌گردد.

مواد مخدر در لغت و اصطلاح:

۱. مواد مخدر در لغت:

کلمه مخدر در لغت به معنای تخدیر کننده و به وجود آورنده ضعف و سستی است و اعتیاد به مواد مخدر در لغت به معنی عادت کردن به بی‌حس کننده و سست کننده اعضاء بدن می‌باشد.^۱

۲. مواد مخدر در اصطلاح شرع مقدس اسلام:

در اصطلاح به ماده‌ای اطلاق می‌شود که باعث کسالت، سستی، از خودبیگانگی، بی‌تفاوتی و احساس لذت کاذب می‌شود و عقل را زایل نموده و قدرت ادراک، آگاهی و تفکر را از انسان می‌گیرد و او را از حالت عادی و طبیعی خارج کرده و به مرور باعث پیدایش حالت خطرناکی به نام اعتیاد در او می‌شود. در زمان شارع مواد مخدر و اعتیاد به آن، وجود نداشته است و در ادله نقلیه دلیل خاصی درباره مواد مخدر نداریم، اما به دلایل حسی و تجربی زیانها و مفسد اعتیاد به مواد مخدر محرز شده است، پس می‌یابیم چیزی که برای بشر مضر باشد و مفسده داشته باشد از نظر شرعی هم حرام است و در نتیجه شارع حکم به حرمت اعتیاد به مواد مخدر می‌نماید.

فلسفه حرمت مواد مخدر در اسلام:

شریعت اسلام حفظ عقل و سلامت آن را به عنوان یکی از مقاصد و اهداف عالی دستورهای شرعی مورد توجه قرار داده و هرگونه عمل و رفتاری را که به زوال آن می‌انجامد، تحریم کرده است. به بیان دیگر دین اسلام، هر چیزی را که موجب مسخ هویت انسان می‌شود و سلامت شخصیتی و شخصی او را به مخاطره می‌اندازد و زندگی متعارف و متعالی او را تحت تاثیر قرار می‌دهد، منع کرده است. حرمت تمسخر، حرمت غیبت، حرمت مسکرات و مواردی مانند آن، از جمله این احکام است که ارتکاب این گونه اعمال می‌تواند به مسخ هویت انسانی افراد منجر شود و انسان را از رشد و تعالی دنیوی و اخروی باز دارد.

۱. لغت نامه دهخدا

مواد مخدر در آیات:

۱. «وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ»^۲ خود را به دست خود، به هلاکت نیفکنید. اعتیاد به مواد مخدر یکی از بزرگترین مصادیق هلاکت و نابودی است که در آیه شریفه از آن نهی شده است. به تعبیر مرحوم علامه طباطبائی * آیه شریفه اطلاق دارد و مقصود نهی از ارتکاب هر عملی است که موجب هلاکت و نابودی انسان شود.^۳
 ۲. «وَوَيْلٌ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَ يَلْعَنُ لَهُمُ الْعَبَثُ»^۴ پاکیزه‌ها را بر آنان حلال و پلیدها را بر آنان حرام می‌دارد. شارع مقدس هر چیزی را که خبیث است و ضرر فاحش دارد حرام کرده است، و مواد مخدر با توجه به مضرات و آثار سوئی که بر فرد و جامعه و همه انسانیت از نظر روحی و جسمی دارند جزء خبیث‌ترین اشیا هستند.
 ۳. «قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَ الْأِثْمَ وَ الْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ»^۵ بگو: خداوند، تنها اعمال زشت را، چه آشکار باشد چه پنهان، حرام کرده است و (همچنین) گناه و ستم به ناحق را.
- إِثْمٌ در این آیه شریفه نیز معنای وسیعی دارد و شامل هر عمل زیان‌آوری که به انحطاط انسان بینجامد و مانع رسیدن او به ثواب و پاداش نیک شود، می‌گردد، زیرا شکی وجود ندارد که مواد مخدر إِثْمٌ بوده و در نتیجه حرام است.^۶

مواد مخدر در روایات:

باید توجه داشته باشیم که مواد مخدر در زمان ائمه‌ی معصومین(ع) وجود نداشته تا مستقیماً در کلام آنان مورد نهی قرار گیرد. به همین دلیل فقهاء برای اثبات حرمت مواد مخدر به روایات حرمت مسکرات که آثار سوء و زیان‌بار آنها شبیه به آثار و پی‌آمدهای مواد مخدر است استناد می‌نمایند.

بعضی از این روایات عبارتند از:

۱. خداوند خمر را به خاطر نام آن حرام نکرده بلکه آن را به علت آثار و نتایجی که دارد حرام نموده است، در نتیجه هر چیزی که دارای آثار خمر باشد حکم خمر را دارد و حرام است.
- امروزه از طریق علم و تجربه ثابت شده که آثار سوء و ویرانگر مواد مخدر بر فرد و جامعه بسیار شدیدتر و زیان‌بارتر از مشروبات الکلی است به همین سبب دارای یک حکم هستند.^۷
۲. از امام صادق(ع) سؤال کردم که چرا خداوند خمر را حرام کرده است؟ حضرت فرمودند: خداوند خمر را به علت آثار سوء و فسادی که دارد حرام نموده است.^۸
۳. پیامبر اکرم(ص): هر مسکری حرام است.^۹ و این عبارت اطلاق دارد و شامل مسکرات جامد هم می‌شود.

۲. بقره/۱۹۵.

۳. علامه سید محمد حسین طباطبائی، تفسیر المیزان، انتشارات جامعه مدرسین، قم، ج ۱، ص ۶۴.

۴. الأعراف/۱۵۷.

۵. الأعراف/۳۳.

۶. ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، دار الکتب الاسلامیه، تهران، چاپ چهاردهم، ۱۳۷۱، ج ۶، ص ۱۵.

۷. ما رواه علی بن یقطين عن ابي الحسن الماضي # قال: «ان الله عز و جل لم يحرم الخمر لاسمها و لكن حرمها لعاقبتها فما كان عاقبته عاقبة الخمر فهو خمر» شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، باب ۱۹ از ابواب اشریه مجرمه، ج ۱۷، حدیث اول.

۸. ما رواه محمد بن عبد الله عن بعض اصحابنا قال: قلت لابی عبد الله # لم حرم الله الخمر؟ قال: «حرمها لفعالها و فسادها» همان، حدیث سوم.

۹. «کل مسکر حرام» بحار الأنوار، ج ۶۳، باب ۱، الأنبذة و المسکرات، ص ۴۸۲.

بیان حکایت‌هایی کوتاه در پی آمدها و آثار زیان‌بار مواد مخدر:

۱. دشمن دوست نما

پدرم همیشه می‌گفت: آینده‌ی خوب در سایه‌ی فراگیری دانش و تخصص است و تشویقم می‌کرد تا با پشتکار و جدیت زیاد درس بخوانم و به دانشگاه بروم. من هم تمام سعی و تلاشم را به کار بستم و سرانجام با موفقیت دیپلم گرفتم و در کنکور همان سال، در رشته‌ی حسابداری قبول شدم و به دانشگاه راه یافتیم.

چهار سال تحصیلات دانشگاه را با شور و شوق فراوان طی کردم و به سربازی رفتم و پس از گذراندن دوره‌ی نظام وظیفه، در جستجوی کار برآمدم. به هر اداره و موسسه‌ای مراجعه کردم، می‌گفتند: فعلاً حسابدار نیاز نداریم.

شبها خسته و ناامید به خانه برمی‌گشتم و در گوشه‌ای، زانوی غم در بغل می‌گرفتم. پدرم که اوضاع را چنین دید، به یکی از دوستانش متوسل شد و سرانجام با کوشش‌ها و راهنمایی‌های دوست پدرم، در یک شرکت بازرگانی استخدام شدم.

در محیط کار، با همکارانم روابط بسیار دوستانه‌ای داشتم و با برخورد‌های محبت آمیز می‌کوشیدم توجه آنها را به خود جلب نمایم. در میان کارمندان شرکت، بهروز بیشتر از بقیه به من اظهار محبت می‌کرد. او رئیس بخش حسابداری بود. روزی در شرکت مشغول کار بودم که بهروز به اتاقم آمد و گفت: مرخصی بگیر، برویم بیرون، جایی دیدنی و تفریحی است. من هم مرخصی گرفتم و با هم از شرکت بیرون آمدم. در حوالی شمال غرب تهران، به خانه‌ای رسیدیم و از اتومبیل پیاده شدیم.

بهروز با کلیدی که داشت در را گشود و با هم داخل رفتیم. پس از چند لحظه، پیرمردی که لباس کتیف و ژنده‌ای پوشیده بود، وارد اتاق شد و با دوست من، سلام و احوالپرسی کرد. بهروز از او خواست هر چه زودتر بساط عیش و عشرت را فراهم سازد. پیرمرد به سرعت منقلی به اتاق آورد و بهروز کنار آن نشست و به کشیدن تریاک پرداخت. او مرا نیز به کشیدن تریاک دعوت کرد و چون زیر بار نمی‌رفتم از جا برخاست و با اصرار و خواهش فراوان، مرا پای منقل نشاند و حقه‌ی وافور را به دستم داد! و این سرآغاز افتادن من در دام اعتیاد بود.

در هفته‌های بعد نیز، چند بار دیگر، در ساعت اداری و دور از چشم خانواده، به آن خانه رفتیم و به کشیدن تریاک پرداختیم. بعدها فهمیدم که این آپارتمان برای مصرف مواد مخدر و معتاد کردن جوانان آماده شده است. حالا دیگر من هم به تریاک وابسته شده بودم و با اصرار از دوستم می‌خواستم به «خانه‌ی امن» برویم.^{۱۰}

۲. دختری که به خاطر اعتیاد جان پدر را گرفت:

دختر بعد از جنایت فراری شد تا اینکه مأموران پلیس جنایی وی را درحالی که با اتهام اعتیاد و ولگردی در زندان اوین بود، ردیابی کردند. بنابراین گزارش، روز ۱۱ مهرماه سال ۸۸، مردی ۵۵ ساله که از ناحیه پهلوئی سمت راست مجروح شده بود به بیمارستان انتقال یافت، اما چهار روز بعد در حالی که این مرد به خانه‌اش رفته بود به طرز مرموزی جان باخت تا این که معاینه پزشکی قانونی علت مرگ را عوارض ناشی از وارد آمدن ضربه چاقو دانستند.

با جنایی شدن ماجرای این پدر، دختر ۲۴ ساله فراری وی تحت تعقیب قرار گرفت. تا اینکه وی بازداشت شد و صبح یکشنبه ۷ مهرماه در شعبه دوم دادسرای امور جنایی تهران از سوی بازپرس اصغرزاده بازجویی شد. این دختر معتاد گفت: از ۷ سال پیش معتاد شده‌ام، پدرم با مهربانی سعی می‌کرد من اعتیادم را ترک کنم اما من که تحت فشار عصبی بودم دست به این کار احمقانه زدم و خیلی پشیمانم. چرا که اعتیادم جان پدرم را گرفت.^{۱۱}

۱۰. اعتیاد دختران و پسران، ص ۳۸-۴۳

۱۱. برگرفته از آرشیو حوادث روزنامه ایران نیوز واقع در سایت: www.iran-newspaper.com

اثرات مخرب مواد مخدر در زندگی فردی و اجتماعی:

۱. برای دین و ایمان و شرف و استقلال و سلامت روح و جسم و همه شئون جامعه زیان آور و مخرب است.
۲. فروپاشی کانون خانواده و در نتیجه طلاق و پیامدهایی چون: فرار پسران و دختران جوان از خانواده، عقب ماندگی از هم-سالان دیگرشان در امور مادی و معنوی، عدم تعادل اخلاقی و ...
۳. بی‌کاری.
۴. تنبلی.
۵. شیوع بیماری‌های گوناگون.
۶. پشت پا زدن به شرف و غیرت انسانی.
۷. رها کردن دین و ایمان و اینکه فرد معتاد را از ذکر و یاد خداوند و بندگی و عبادت او باز می‌دارد.
۸. از کار افتادن چرخه تولید در جامعه.
۹. بی‌تفاوتی نسبت به سرنوشت دیگران حتی اعضای خانواده.
۱۰. دزدی.
۱۱. خودفروشی، و پناه بردن به آغوش فحشاء.
۱۲. حراج اموال و دارایی‌های شخصی.
۱۳. مواد مخدر بر سلسله اعصاب مرکزی اثر گذاشته و حالت غیر طبیعی و احساس‌های کاذب و بی‌ادراکی برای انسان به وجود می‌آورند.
۱۴. مواد مخدر، فرد معتاد را از درون تهی و پوچ و سرگردان و بی‌هدف می‌کند.
۱۵. خودکشی و ...

استفتائات مواد مخدر:

سوال: حکم استعمال مواد مخدر (هرویین، تریاک، حشیش و...) چیست؟

جواب: آیات عظام امام، بهجت، تبریزی و وحید: اعتیاد به مواد مخدر جایز نیست.

آیات عظام خامنه‌ای، صافی، فاضل، مکارم و نوری: استفاده از مواد مخدر، جایز نیست.

آیت‌الله سیستانی: بنابر احتیاط واجب، از استعمال مواد مخدر اجتناب شود.

سوال: در مواردی که مواد مخدر جنبه درمانی پیدا کند، استفاده از آن چه حکمی دارد؟

جواب: همه مراجع: اگر بر اساس تشخیص پزشک متخصص و مورد اطمینان، استفاده از مواد مخدر، تنها راه درمان محسوب

شود (به مقدار ضرورت)، اشکال ندارد.

تبصره: هر چیزی که در دین حرام شمرده شده، استفاده از آن به عنوان درمان با شرایط یاد شده، جایز است و مواد مخدر

هم مصداقی از آن محسوب می‌شود.

سوال: آیا زن می‌تواند هنگام عقد شرط کند که اگر شوهرش معتاد شود یا خرجی او را ندهد و یا مواردی از این قبیل پیش

بیاید، اختیار طلاق با او باشد؟

همه‌ی مراجع: خیر، چنین شرطی باطل است ولی می‌تواند شرط کند که اگر موارد یاد شده برای مرد اتفاق بیفتد، زن از طرف شوهر برای طلاق خود وکیل باشد.

سوال: استعمال مواد مخدر از قبیل بنگ، حشیش، تریاک، هروئین، مرفین، ماری جوانا و... به صورتهای گوناگون (خوردن، آشامیدن، دود کردن، تزریق، شیاف) چه حکمی دارد؟

جواب: حضرت آیت‌الله محمدعلی اراکی: استعمال به نحو مذکور اضرار به نفس است و حرام می‌باشد. آقای سیدعلی خامنه‌ای: هر نحو استعمال هرگونه مواد مخدر و استفاده از آن به ملاحظه مضرات معتدبه‌های فردی و اجتماعی که بر آن مترتب است شرعاً حرام است مگر در موارد استثنایی. آقای سیدمحمدرضا گلپایگانی: با فرض عدم اعتیاد حرام است. آقای میرزا جواد تبریزی: اعتیاد به مواد مخدره مزبوره که نوعاً آفت اجتماعی دارند جایز نیست. آقای جعفر سبحانی: استعمال این مواد در غیر صورت ضرورت و انحصار درمان حرام است. آقای محمدفاضل لنکرانی: جایز نیست. آقای ناصر مکارم شیرازی: به هر صورت حرام است. آقای حسین مظاهری: حرام است.

سوال: آیا مصرف مواد مخدر در معالجات و درمان دردها، مطلقاً اشکال ندارد و یا فقط در صورت انحصار درمان به آنها؟

جواب: حضرت آیات عظام: محمدعلی اراکی: در فرض ضرورت و انحصار علاج به آن، حکم سایر ضرورت‌های دیگر را دارد. آقای سیدعلی خامنه‌ای: اگر به تجویز پزشک معالج متخصص امین باشد مانع ندارد. آقای سیدمحمدرضا گلپایگانی: در صورتی که دواي منحصر باشد جهت معالجه در صورت ضرورت اشکال ندارد. آقای میرزا جواد تبریزی: مواد مزبوره که داخل عنوان مکسر نیستند مصرف آنها در صورت انحصار درمان و نیز در صورت عدم موجب اعتیاد، مانعی ندارد. آقای محمدفاضل لنکرانی: برای معالجه و درمان مانعی ندارد و اگرچه درمان، انحصار به آنها نداشته باشد به شرط اینکه زمینه اعتیاد فراهم نشود.

آقای ناصر مکارم شیرازی: در صورت انحصار مجاز است. آقای حسین مظاهری: در صورت انحصار اشکال ندارد.

سوال: زراعت و کشت و پرورش گیاهانی از قبیل خشخاش، شاهدانه هندی، کوکا و... (که تریاک، هروئین، مرفین، حشیش، کوکائین از آنها گرفته می‌شود) چه حکمی دارد؟

جواب: حضرت آیات عظام: آقای محمد علی اراکی: طبق مقررات باید عمل نمایند. آقای سیدعلی خامنه‌ای: اگر برای استفاده‌های طبی حلال باشد مانع ندارد. آقای سیدمحمدرضا گلپایگانی: اگر منافع محلل معتد به، داشته باشد مانع ندارد ولی برخلاف مقررات عمل نشود. آقای میرزا جواد تبریزی: چنانچه امور مزبوره اشاعه و تکثیر فساد و اعتیاد بااستعمال مخدره در جامعه شود اشکال دارد. آقای محمد فاضل لنکرانی: اگر به منظور استفاده صحیح و درمان باشد مانعی ندارد. آقای ناصر مکارم شیرازی: اگر برای مصارف طبی و تحت کنترل باشد حلال و اگر برای مصارف محرّمه باشد حرام است. آقای حسین مظاهری: حرام است.

سوال: حکم خرید و فروش و یا هر نوع استفاده دیگر مثل حمل و نقل، نگهداری و قاچاق مواد مخدر چیست؟

جواب: حضرت آیات عظام: آقای محمدعلی اراکی: نباید چنین کارهایی مرتکب شود.

آقای سیدعلی خامنه‌ای: اگر برای استفاده‌های مضر و حرام باشد جائز نیست.

آقای سیدمحمد رضا گلپایگانی: مجوز شرعی ندارد.

آقای محمدفاضل لنکرانی: قاچاق مطلقاً جایز نیست و خرید و فروش به منظور فوق اشکال ندارد.

آقای ناصر مکارم شیرازی: حرام است.

آقای حسین مظاهری: حرام است.

سوال: درست کردن و به عمل آوردن مواد مخدر اعم از مواد طبیعی (مثل مرفین، هروئین، حشیش، ماری جوانا) و مواد صنعتی (مثل ال اس دی، پروزاک و...) چه حکمی دارد؟

جواب: حضرت آیات عظام: آقای سیدعلی خامنه‌ای: اگر برای خصوص استفاده‌های طبی و دارویی مجاز باشد اشکال ندارد و گرنه جایز نیست.

آقای سیدمحمد رضا گلپایگانی: اگر فایده حلال معتدبه، ندارد جایز نیست والله العالم.

آقای جعفر سبحانی: صنعت این نوع امور که مایه تباهی زندگی فرد و جامعه است حرام است صورت ضرورت برای معالجه

مستثنی است. آقای محمدفاضل لنکرانی: حکم این دو مسئله از مسائل سابقه روشن سد.

آقای ناصر مکارم شیرازی: حرام است مگر در موارد مربوط به مصارف طبی تحت کنترل.

آقای حسین مظاهری: حرام است.

مشروبات الکلی در لغت و اصطلاح:

۱. مشروبات الکلی در لغت:

مشروب: آشامیده شده؛ هر چیز آشامیده شده و هر چیز آشامیدنی و قابل شرب.

مشروبات: چیزهای آشامیدنی و قابل شرب

الکلی: الکل معمولی از اقسام الکل است که در همه نوشابه‌های خمیری، شراب و عرق و امثال آن وجود دارد. و آن را الکل

سفید نیز می‌گویند.^{۱۲}

کلمهٔ خمر به معنی پوشش است و لذا از آنجا که شراب تشخیص را از عقل گرفته و در واقع آن را می‌پوشاند به آن « خمر »

می‌گویند.^{۱۳}

۲. مشروبات الکلی در اصطلاح شرع مقدس اسلام:

در اصطلاح معانی مختلفی دارد که به مهمترین آن‌ها اشاره می‌گردد: ۱. هر چیز مست کننده و بالآخر شراب^{۱۴}

۲. پوشش زنان^{۱۵}

۳. نوشیدنی لذیذ^{۱۶}

۱۲. برگرفته از لغت نامه دهخدا.

۱۳. اخلاق اسلامی و آداب اجتماعی به قلم نعمت الله وثیق.

۱۴. «يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ...» درباره شراب و قمار از تو سؤال می‌کنند بگو: در آنها گناه و زیان بزرگی است. بقره/۲۱۹، المفردات فی غریب القرآن، ص ۱۶۵.

۱۵. «وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ...» و اطراف روسری‌های خود را بر سینه خود افکنند تا گردن و سینه با آن پوشانده شود. نور/۳۶، المفردات فی غریب القرآن، ص ۱۶۵.

بهر حال آنچه در اصطلاح اسلامی حکم به تحریم آن شده است معنای اول یعنی؛ مطلق مست کننده می‌باشد و این تحریم به خاطر مفاسدی است که در آن موجود بوده، بعضی از این مفاسد تاکنون کشف شده و بعضی تاکنون کشف نشده است، ما دستورات اسلام را وحیانی می‌دانیم و یقین داریم که خداوند حکیم و دانا با علم به پلیدی شراب، آن را بر مردم حرام کرده است و لذا خدای متعال که از همه بیشتر بندگان خود را دوست دارد و به آنان مهربان است و نعمت‌های بی‌شماری برای آنان آفریده است و از همه چیز آگاه است، در سوره بقره آیه ۲۹ فرموده است شراب نوشید زیرا ضرر آن بیشتر از سود آن است.^{۱۷}

مشروبات الکلی در آیات:

۱. «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ...»^{۱۸} در باره شراب و قمار از تو سؤال می‌کنند، بگو: در آنها گناه و زیان بزرگی است و منافعی (از نظر مادی) برای مردم در بردارد (ولی) گناه آنها از نفعشان بیشتر است.
۲. «لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى...»^{۱۹} ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در حال مستی به نماز نزدیک نشوید، تا بدانید چه می‌گویید!

پیام‌ها: ۲۰

۱. مقام نماز به حدی رفیع است که شراب‌خوار نباید به آن نزدیک شود.
 ۲. در نماز، تنها اذکار و حرکات کافی نیست، توجه و شعور لازم است.
 ۳. عبادات ناآگاهانه، بی‌ارزش است، گرچه تکلیف را ساقط می‌کند.
۳. «إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ»^{۲۱} ای کسانی که ایمان آورده‌اید! شراب و قمار و بت‌ها و ازلام [نوعی بخت‌آزمایی]، پلید و از عمل شیطان است، از آنها دوری کنید تا رستگار شوید!

پیام‌ها: ۲۲

۱. ایمان، با شراب‌خواری و قماربازی سازگاری ندارد.
۲. شراب و قمار، در ردیف بت‌پرستی است.
۳. اسلام از پلیدی‌ها نهی می‌کند.
۴. نه تنها شراب نخورید، گرد آن هم نروید. «فَاجْتَنِبُوهُ» به جای آنکه بگویید: «لا تشربوا الخمر».
۵. «أَنْ يُوَفَّقَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ»^{۲۳} شیطان می‌خواهد به وسیله شراب و قمار، در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند، و شما را از یاد خدا و از نماز بازدارد. آیا (با این همه زیان و فساد، و با این نهی اکید) خودداری خواهید کرد؟!

۱۶. «مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ... وَ أَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ...» توصیف بهشتی که به پرهیزکاران وعده داده شده... و نهرهایی از شراب (طهور) که مایه لذت نوشندگان است. محمد/۱۵.

۱۷. برگرفته از مقاله شراب و فلسفه حرمت آن از محمدباقر شریعتی سبزواری، سایت حوزه.

۱۸. «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ فَلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا». بقره/۲۱۹.

۱۹. «لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ». نساء/۴۳.

۲۰. تفسیر نور، ج ۲، ص ۲۹۷.

۲۱. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ». مائده/۹۰.

۲۲. تفسیر نور، ج ۳، ص ۱۶۰.

۲۳. «إِنَّمَا يَرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ». مائده/۹۱.

مشروبات الکلی در روایات:

۱. رسول اکرم(ص): «شراب مادر تمام پلیدی‌ها و منشأ همه ناپاکی‌ها است.»^{۲۴}
۲. امام علی(ص): «شما عقیده دارید شرب خمر بدتر از زنا و دزدی است؟ فرمود بلی و سپس استدلال کرد که شارب‌الخمیر وقتی «می‌خورد و مست می‌شود زنا می‌کند، دست به سرقت می‌زند، آدم می‌کشد و فریضه نماز را ترک می‌نماید.»^{۲۵}
۳. رسول اکرم(ص): «مطروود از رحمت حق است کسی که در کنار سفره‌ای بنشیند که در آن شرب خمر می‌شود.»^{۲۶}
۴. امام رضا(ع): «خداوند شراب را حرام کرده برای آنکه منشأ فساد اجتماعی است. عقل را از درک حقایق باز می‌دارد، حیا را از روی شراب‌خوار می‌برد و در مواجهه با مردم، شرم نمی‌کند و با این همه باعث بیماری نهانی در اعضاء داخلی بدن می‌شود.»^{۲۷}
۵. رسول اکرم(ص): «کسی که به طور مداوم شرب خمر می‌کند مانند کسی است که بت می‌پرستد و اگر با همان آلودگی و اصرار در می‌گساری بمیرد خداوند را مانند بت پرست ملاقات خواهد کرد.»^{۲۸}

بیان حکایت‌هایی کوتاه در پیامدها و آثار مشروبات الکلی:

۱. شراب‌خواری سرآغاز گناهان دیگر:
رسول اکرم(ص) فرمودند: «یکی از پادشاهان بنی‌اسرائیل، مردی را ناگزیر کرد که به انتخاب و اختیار خویش باید یکی از این اعمال: شراب‌خواری، قتل، زنا، یا خوردن گوشت خوک را انجام دهد وگرنه او را خواهد کشت. آن مرد، شراب‌خواری را برگزید و چون مست شد، همه‌ی کارهای دیگر را نیز انجام داد.»^{۲۹}
۲. جام شراب و برخورد امام(ع):
هارون بن جهم می‌گوید: یکی از بزرگان و مسئولان حکومتی مدینه به مناسبت ختنه کردن پسرش عده‌ای را به منزلش دعوت کرده بود و از امام صادق(ع) هم تقاضا کرده بود تا در آن جشن شرکت کند. حضرت پذیرفتند و در مجلس او حاضر شدند. همه مشغول خوردن غذا بودند که یک نفر تقاضای آب کرد. برای او جامی شراب آوردند. همین که جام را به دست آن مرد دادند، امام(ع) از سر سفره برخاسته و غذای خود را نیمه تمام گذاشتند. علت برخاستن حضرت را سؤال کردند، حضرت فرمود: پیغمبر اسلام(ص) فرمودند: هر کس بر سفره‌ای بنشیند که در آن شراب و خمر نوشیده می‌شود، ملعون است.^{۳۰}

۲۴. «الخمیر امّ الخبائث» روایات تربیتی، ج ۲، ص ۱۵۶.

۲۵. قیل لأمیر المؤمنین #: «انک تزعم ان شرب الخمر اشد من الزنا و السرقة فقال نعم! و ان شارب الخمر اذا شرب زنی و سرق و قتل النفس الّتی حرم الله عز و جل و ترک الصلوة» اصول کافی، ج ۶، ص ۴۰۳.

۲۶. ملعون من جلس علی مائدة یشرب علیها الخمر- بحار الانوار، ج ۱۱، ص ۱۱۵.

۲۷. «ان الله تعالی حرم الخمر لما فیها من الفساد و بطلان العقول فی الحقائق و ذهاب الحیاء من الوجه ... و هو یورث مع ذلك الداء الدفین» - کافی، ج ۶، ص ۴۰۵.

۲۸. «مدمن الخمر کعابد وثن اذا مات و هو مدمن علیه یلقى الله عز و جل حین یلقاه کعابد وثن» مستدرک الوسائل ج ۳ ص ۱۳۷.

۲۹. الغدیر ج ۶ ص ۲۵۷.

۳۰. شنیدنی‌های تاریخ، ترجمه محجه ص ۳۰.

آسیب‌شناسی مشروبات الکلی بر آدمی با نگرش علمی: ۳۱

۱. زیان‌های الکل بر مغز و اعصاب:

۱. نوعی آرامش و رها شدن کاذب و افراطی برای سیستم اعصاب ایجاد می‌کند.
۲. موجب ناهماهنگی در حرکات عضلات - اختلال در تصمیم‌گیری - آسیب اعمال حرکاتی و مهارتی می‌گردد.
۳. حالت تهاجمی و پرخاشگری را در آدمی تشدید می‌کند.
۴. ادرار و سوزش قلب را افزایش می‌دهد.
۵. موجب درهم و برهم حرف زدن، پرحرفی - دوتا دیدن اشیا و افراد و کندی واکنش فعالیت‌های دماغی و فکری می‌شود.
۶. سیستم عصبی قرنیه چشم را به مرور زمان مختل می‌کند.

۲. زیان‌های الکل بر استخوان‌ها:

۱. سبب ضعیف شدن و شکستگی استخوان‌ها می‌شود.
۲. درمان استخوان‌های شکسته در طولانی مدت و به سختی صورت می‌گیرد.
۳. مشروبات الکلی به تدریج مانع کار بافت‌های استخوان‌ساز می‌شود.
۴. مصرف مشروبات سبب کشیدگی تاندون‌ها می‌گردد.

۳. زیان‌های الکل بر کلیه‌ها:

مشروبات الکلی میزان ادرار را زیاد کرده و سبب تورم بعضی اعضا چون شکم و پاها و پلک‌های چشم می‌گردد.

۴. زیان‌های الکل بر گردن:

در اثر استعمال الکل و مخصوصاً آب جو گاهی پی‌گردن زیاد و محتاج به عمل جراحی می‌گردد.

۵. زیان‌های الکل بر کبد:

از کارهای مهم کبد تجزیه و خنثی کردن سمومی است که به داخل آن راه پیدا می‌کند اما متأسفانه در برابر سم الکل اثری ندارد و این الکل است که قدرت تحریک خود را روی کبد نیز اعمال می‌کند.

۶. زیان‌های الکل بر گردش خون:

۱. در معرض آسیب قرار دادن دستگاه گردش خون.
۲. نابود شدن گلبول‌های سفید خون (سربازان مدافع بدن) در مقابله با میکروب‌ها به علت ضعف آنها.
۳. ایجاد کم‌خونی در اثر تضعیف هموگلوبین یا آهن خون.

۷. زیان‌های الکل بر سایر اعضا:

۱. سوء هاضمه ۲. تشنج معده ۳. شکم‌درد ۴. استفراغ و آسیب معده ۵. ضایعات نوسوج مغزی ۶. ناراحتی‌های قلبی از جمله اریتمی و تاکی‌کاردی ۷. فلج شدن فعالیت‌های مغزی و دستگاه تنفس و در نتیجه مرگ.

اثرات مخرب مشروبات الکلی در زندگی فردی و اجتماعی: ۳۲

۱. اثرات فردی:

۱. کوتاه شدن عمر.
۲. اگر آمیزش در حال مستی صورت گیرد عوارض منفی در کودکان ایجاد می‌کند.
۳. مشروبات الکلی منجر به یاوه‌گویی در صحبت کردن می‌گردد.
۴. خوردن مشروبات الکلی موجب نجاست ظاهری (دهان) و نجاست روحی (حکومت روح پلیدی بر فرد) می‌شود.

۲. اثرات اجتماعی:

۱. گسترش فساد اخلاقی در جامعه
۲. بالا رفتن آمار جنایات از قبیل: سرقت، ضرب و جرح، جرائم جنسی
۳. افزایش خطرات و حوادث رانندگی
۴. افزایش جرایم جنسی
۵. بالا گرفتن ضرب و جرح‌ها و دعوای خیابانی بین استفاده‌کنندگان مشروبات الکلی

استفتائات مشروبات الکلی:

سوال: آیا ازدواج با شراب‌خوار جایز است؟

جواب: همه مراجع: ازدواج با او جایز است ولی کراهت شدید دارد.

سوال: آیا جایز است با غیر مسلمان اهل شراب، هم‌نشین شد؟

جواب: آیات عظام امام، بهجت و سیستانی: اصل هم‌نشینی اشکال ندارد ولی نشستن بر سر سفره‌ای که بر سر آن شراب می‌خورند، بنا بر احتیاط واجب جایز نیست و خوردن از آن سفره - هر چند غذای حلال باشد - حرام است. آیات عظام تبریزی، خامنه‌ای، صافی، فاضل، مکارم، نوری و وحید: اصل هم‌نشینی اشکال ندارد ولی نشستن بر سر سفره‌ای که بر سر آن شراب می‌خورند، جایز نیست و خوردن از آن سفره - هر چند غذای حلال باشد - حرام است.

سوال: آیا توبه‌ی کسی که مشروبات الکلی مصرف می‌کند قبول نیست؟

جواب: همه‌ی مراجع: توبه‌ی واقعی انسان مورد قبول قرار می‌گیرد و نباید مأیوس از رحمت الهی بود.

سوال: پدر دختر مورد نظرم، الکلی است، آیا می‌توانم با این دختر ازدواج کنم؟

جواب: همه مراجع: اگر خود دختر از نظر شرعی و اخلاقی و جهات دیگر خوب است، ازدواج با او شرعاً اشکالی ندارد؛ ولی وصلت با خانواده‌ای که بزرگ آن اهل شراب است، معلوم نیست عاقبت خوبی داشته باشد. دختری که در این خانواده به دنیا آمده و زندگی می‌کند مسلماً تحت تاثیر عوارض سوء مصرف مواد الکلی قرار می‌گیرد و خواه ناخواه نسبت به این گناه و دیگر گناهان بی‌توجه می‌شود و این مانع بزرگی برای یک زندگی سالم و سعادت‌مندانه است.

معرفی منابع بیشتر برای مطالعه:

۱. منابع مربوط به قسمت مواد مخدر:

۱. احکام مواد مخدر در فقه و حقوق اسلامی، معصومه رضایور، ناشر: اندیشه برتر، محل نشر: تهران.
۲. از می‌کده تا ماتم‌کده‌ی اعتیاد (بررسی ابعاد فقهی - اجتماعی اعتیاد)، محمد برفی، ناشر: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، محل نشر: تهران.
۳. بررسی مواد مخدر در متون اسلامی، ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری، ناشر: سازمان تبلیغات اسلامی، محل نشر: تهران.
۴. پیش‌گیری و کنترل اعتیاد با نگرش اسلامی، محمد داوری، ناشر: نقش کلک، محل نشر: اصفهان.
۵. مواد مخدر و اعتیاد در آراء فقهاء، محمدعلی زکریایی، ناشر: رسانش، محل نشر: تهران.

۲. منابع مربوط به قسمت مشروبات الکلی:

۱. آخرین دست‌آوردها پیرامون به شرب خمر، تألیف: مهران خوش‌سلوک، سحر جوادپور، ناشر: پیام معرفت، محل نشر: تهران.
۲. آب شیطان (بحثی پیرامون شراب و علل تحریم آن در آئین اسلام)، راحل برهانی، ناشر: خیر، محل نشر: تبریز.
۳. مفاسد شراب، قمار، ربا از دیدگاه اسلام، علی ربانی خلخالی، ناشر: تهران، محل نشر: تهران.
۴. گفتگویی جامع در رابطه با آفات شراب در جامعه، محمد آخوند، ناشر: لاله کویر، محل نشر: یزد.
۵. التدخین و الخمر مفتاح کل شر، تألیف: عبد الوهاب، دارالامین، محل نشر: قاهره.